

PREȚUL VIETII

Nadine Gordimer

Copyright © 2009 Editura ALLFA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GORDIMER, NADINE

Prețul vieții / Nadine Gordimer; trad.: Raluca și Christian Tănăsescu - București: ALLFA, 2009
ISBN 978-973-724-135-1

I. Tănăsescu, Raluca (trad.)

II. Tănăsescu, Christian (trad.)

821.111-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii ALLFA.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii ALLFA.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside Romania, without the written permission of ALLFA, is strictly prohibited.

Copyright © 2009 by ALLFA.

Editura ALLFA: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 021 402 26 00
Fax: 021 402 26 10

Departamentul distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi la: comenzi@all.ro
www.all.ro

Redactor: Olimpia Novicov

Design copertă: Alexandru Novac

LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Nadine Gordimer

PREȚUL VIETII

roman

Traducere din limba engleză de
Raluca și Christian Tănăsescu

mai multe...
Scrierile lui Iuliu
Mărăcineanu
"abia în lume"

I. Joc de copii

„Cine nu joacă, nu crește. Cine nu joacă, nu învăță.”

Vă sună și în poea vederă, dar este totuștii adevărată. Deosebit de importantă este jocul în dezvoltarea copilului, deoarece el îl ajută să învețe și să înțeleagă lumea.

Prin jocul de copii se învăță tot ce trebuie să se învățe la o etapă dată din viață, și astfel de modul să devină o persoană sănătoasă și să devină în zilele noastre prezentă cunoașterea și abilitatea de a face cu un elev să se învețe ceea ce trebuie învățat în cursul zilei. Astăzi, într-o lume în care nu există limite fizice sau tehnologice, jocul devine tot mai puțin un mijloc de învățare.

Lucrările

Înainte de a învăța să scrie, copilul trebuie să învățe să scrie cu piciorul și cu mână. Puteți începe să scrieți pe un tablou, pe o scrisoare dintr-o caietă. Devenindu-se familiarizat cu scrierea cu ambele mâini, copilul va învăța să scrie cu ambele mâini. Cu multă probabilitate, va învăța să scrie cu ambele mâini și chiar să scrie mai rapid decât cu o singură mână.

L. I. loc de copii

Doar măturătorul hârșându-și mătura după frunzele din rigolă.

Vecinii ar fi putut vedea, dar dimineața, într-o zi de lucru, la acea oră, toată lumea era deja la serviciu sau plecată după alte treburi zilnice.

Oprise acolo, la poarta casei părinților, în stare să-i surâdă lui și să simtă imediat semnalul la care ei vor izbucni în râs, să accepte situația ciudat de absurdă (dar temporară) în care nu se puteau strânge în brațe. O strângere în brațe evitată e mult mai grea decât evitarea unei simple îmbrățișări de bun venit. Nimic nu este ieșit din comun. Măturătorul trece împingând din spate sfârșitul verii.

Luminos.

Efectiv luminos. Dar fără să strâlucească asemenea sfîntilor, cei pictați cu aure. Radia o primejdie neștiută celorlalți, ceva venind dintr-o substanță distructivă ce-i fusese inoculată pentru a contracara altceva, un lucru care-l distrugea pe el însuși. Ceva care-l prinse se de beregată. Cancer la glanda tiroidă. În spital fusese ținut la izolare. Inclusiv în cea a tacerii, căci o vreme nu avusesec

de loc voce, fusese mut. Corzile vocale afectate. Rămânea, urma să rămână – în afara propriului control, expunându-i pe ceilalți ca și obiectele la ceea ce emana, indiferent pe cine sau ce se-ntâmpla să atingă.

Nimic nu este ieșit din comun.

Strigând de la geamul coborât al unei mașini la al celeilalte: Tinuse minte să-i aducă laptopul? Ceva casete? Adidașii? Cartea despre comportamentul elefanților mutați într-un nou mediu de viață pe care o citea când a trebuit să se întoarcă la spital? Berenice – Benni – oare de ce-și împovărează părinții propriii copii cu asemenea nume – îi pregătise bagajul. Plânsese în timp ce lua hotărâri în locul lui – asta s-o pună, asta s-o lase. Dar nu numai că își amintise; familiaritatea o făcuse să știe ce anume o să-i trebuiască, ce anume o să-i lipsească. Într-una dintre cărți el urma să descopere o poză pe care o strecurase ea, o poză de-a ei făcută de el, care-i plăcea lui mult, din vremea dinainte ca legătura lor să se transforme într-un mariaj. Și-o poză a băiatului când era bebeluș.

Maică-sa îl aducea de la spital. El deschise portiera din spate vrând să se așeze acolo, trebuia chiar de la început să respecte anumite reguli de comportament, să facă din ele un obicei pentru o vreme, dar mama lui era ca el (dacă asta nu e o inversare a ordinii firești de moștenire a trăsăturilor), ea luase deja niște decizii în ceea ce privește propriul cod de comportare ca reacție la amenințarea pe care el o reprezenta. Se aplecă și deschise ușa locului de lângă ea după care bătu pe scaun în mod autoritar.

Are soție și copil.

A cui viață, punerea cui în primejdie merita mai puțin de-atâta?

Părinții sunt responsabili de aducerea pe lume a copiilor fie în mod deliberat, fie din neatenție și pe ei îi privește legământul nescris prin care viața acestora, și prin descendență, viața copiilor copiilor lor trebuie tratată ca mai importantă decât cea a progenitorilor inițiali.

Așa că Paul – el este, fiul – a venit acasă – oh, atât de altfel, pentru moment, da – la fosta lui casă, la părinți.

Lyndsay și Adrian nu sunt bătrâni. Scara îmbătrânirii s-a prelungit de când știința, gimnastica făcută cu cap și dieta sănătoasă le-au permis oamenilor să zăbovească mai mult timp și într-o tinerețe mai îndelungată, înainte să dispară în misterul de la capătul de sus al acelei scări. („Se duc”, acesta-i eufemismul, dar se duc unde?) De neconcepțut ca fiul să le-o ia înainte, pe-acolo, pe sus. Taică-său mai are puțin și ieșe la pensie, la un șaizeci și cinci de ani, plin de vigoare, din funcția de director al unei fabrici de vehicule și utilaje agricole. Maică-sa, la cincizeci și nouă arătând de patruzeci și nouă, multă vreme o frumusețe naturală care n-avusese nevoie de liftinguri faciale, se gândește foarte serios dacă n-ar fi mai bine să renunțe la parteneriatul din cadrul firmei de avocatură și să se alăture celuilalt partener al ei în această nouă etapă a existenței.

Câinele sări cu labuțele la el, adulmecă izul înțepător de spital din geanta de voiaj umflată, după care mirosi și valiza pe care i-o adusese soția lui cu ceea ce se gândise ea că o să-i trebuiască aici, în această etapă a existenței sale. – Care cameră? – Nu e vechea lui odaie, e cea a surorii lui, camera transformată între timp într-un birou în care tatăl urma să se ocupe de indiferent ce chestii anume urmau să îi capteze interesul acum, în pragul pensionării. Sora și fratele născuți la doar douăsprezece luni distanță

unul de altul datorită excesului de pasiune tinerească sau dintr-o greșită încredere în efectul contraceptiv al alăptării – Lyndsay încă mai râde și acum de propria ignoranță și de cât de repede profitase noua sămânță! Mai sunt două surori, distanțate mai bine biologic. N-are niciun frate.

Este unic.

Cel scârbos, leprosol. Noul lepros, asta era, aşa se vedea pe el însuşi, ţugind sardonic. Stilul acesta îl luase de la colegii și colegele lui Benni din domeniul publicității, cei care întotdeauna răsuzeau cuvintele cu-aşa o uşurință.

Paul Bannerman era un ecologist cu calificare academică obținută la universități și instituții din SUA și Anglia, dar și un practicant în pădurile, deșerturile și savanele din Africa de vest și de sud. Ocupa un post într-o fundație specializată în protejarea și supravegherea mediului din această țară africană în care se și născuse; un angajat actualmente în concediu medical prelungit. Benni/Berenice era un copywriter promovat într-o funcție de conducere într-una dintre companiile internaționale de publicitate ale căror campanii se desfășoară pe plan mondial și al căror nume este la fel de cunoscut în toată lumea ca și cel al unui star de muzică pop, fiind menținut peste tot același fără a mai fi nevoie de traducere și întrând, astfel, în vocabularul tuturor limbilor. Câștiga, bineînțeles, mai mult decât el, dar ăsta nu era un motiv de dezechilibru în cuplu, de vreme ce ideea bărbatului care asigură el întreținerea

familiei era de mult depășită, lucru ce reprezenta de fapt tocmai prețul plătit pentru libertatea feministă. Contrastul, probabil, dintre ocupările pe care le aveau și dintre activitățile atât de diferite din viața de angajat a fiecărui păstrase o anumită doză de necunoscut în relația lor, chiar la nivel sexual, lucru care în mod normal se pierde, totul devenind o obișnuință, după câțiva ani de căsnicie. Familiaritatea; dacă îl știa îndeajuns de bine pentru a-i putea anticipa nevoile de bază așa cum i le învățase în cinci ani de intimitate, asta nu însemna că modul în care el înțelegea ce este lumea și cum funcționează ea, sau intuițiile lui nu erau diferite de ale ei. Mereu câte ceva despre care să discute, o frustrare, o realizare pe care s-o ofere la schimb, mereu acel element al relației cu un străin, cu un al treilea ochi așezat în orbitele propriilor ochi.

Când sosi verdictul medicului oncolog prin intermediul generalistului care era de-o vârstă cu ei și chiar din grupul lor de prieteni, ea fusese cea care răspunse la acel telefon matinal. În fiecare dimineață, el era cel care se ridică primul din pat, fiind obișnuit cu trezitul de foarte devreme pentru munca de teren. Se întorcea de la baie și a găsit-o rezemată de perne, cu lacrimile șiroindu-i pe obraji de parcă ceva dinăuntru se surpase dintr-o dată. Rămăsese țintuit în ușă. Înainte ca să poată articula ceva, ea îi spuse. Nu există amânări pentru găsirea unui moment potrivit când e vorba de asemenea... ce? Noutăți, vesti.

- E cancer. Tiroida. E rău. Jonathan n-a reușit să facă să sune altfel.

Și fuiorul lichid îi ajunse până la buze, tremurându-i apoi pe bărbie.

El stătea acolo. Gura îi tot tresărea, de parcă ar fi vrut să vorbească. Stătea, singur. Asemenea vesti îl privesc

numai pe acela din al cărui trup a pornit mesajul cu pricina. După care își închise gura într-o linie strânsă, în schimonoseala unui zâmbet care încerca să-i recunoască ei prezența.

- Păi... Putea să mă calce un autobuz. Trebuie să mori din ceva.

Proaspăt bărbierită, fața îi strălucea de la bronzul lăcios al unei săptămâni petrecute în regiunile mlaștinoase ce se întindeau de-a lungul coastei, de unde se întorsese cu doar câteva zile în urmă, ignorând faptul că fusese sfătuit să aștepte mai întâi rezultatele analizelor.

Dar la treizeci și cinci de ani! De unde venea? Nu exista niciun caz de cancer în istoricul medical al familiei! Nimic! Copilărie sănătoasă, fără boli – cum? De ce? Ea nu se putea abține să nu trâncănească tot felul de acuzații.

Se aşeză pe pat lângă picioarele ei, a căror formă se ghicea prin pătură. Dădu din cap într-un gest de negare, nu de deznaidejde, pentru câteva momente, după care se ridică automat în picioare, cu o mișcare hotărâtă, și își trase pantalonii peste chiloții minusculi care îi țineau – fără să-afiseze, oricum, un asemenea scop – bărbăția. În timp ce se îmbrăca, iar ea rămăsese întinsă în pat, el întrebă ceea ce avea de întrebăt – Si deci ce-a spus Jonathan că e de făcut? – dar n-a mai continuat, căci oricum știe oricine că doctorii, chiar și atunci când îți sunt amici foarte apropiati, nu dau niciodată o sentință clară în ce privește câte zile mai ai cu exactitate.

- Or să te opereze. Ar trebui chiar imediat...

Amândoi erau puși în fața a ceea ce era evidența unui lucru pe care trebuiau să-l înfrunte, sau să-l amâne, indiferent ce anume urma să implice acea mutilare: uitați-vă la acest bărbat, cu arhitrava bine conturată a cutiei toracice

În care se înălța și se scobora suflarea vieții pe sub pernele de mușchi pectorali, între liniile netede, dar puternice ale bicepșilor și cele ale antebrațelor puternice și alungite – construcția completă și evoluționistă a naturii asigurându-și toate funcțiile sale. Există de fapt o expresie drăguță pentru acest lucru, deși cam învechită: întruchiparea sănătății.

Nu a putut evita felul în care ea îi fixa prezența ca pe o statuie pe care ar fi întuit-o cu privirea, în timp ce își punea ceasul pe mână și termina cu echipatul. Victima este dusă la eșafod – se găsesc niște doctori care să facă asta dacă nu există călăi – în absența persoanei care îl iubește. Cea lăsată pe din afară. Trebuie să facă ceva pentru ea. Se întoarce spre locul unde zacea ea, se aplecă și o încercuie cu brațele prin pernele moi, după care o sărută pe obrajii uzi. Dar ea își eliberă brațele cu o mișcare smucită și apucându-l de cap îi trase gura cu putere peste a ei, deschizându-i buzele cu o limbă sumețită și făcând din sărut aproape un preludiu pasional când începe să se audă copilul cerând atenție din camera alăturată, chemând, chemând. El se ridică de deasupra ei și se descloștară neîndemnateci din îmbrățișare, iar ea o zbughi desculță pentru a răspunde acelor chemări insistente ale vieții pe care tot ei o transmiseseră mai departe într-o noapte, prin îmbrățișarea lor din chiar acel pat.

Toate duceau spre ceea trebuia făcut la următorul pas. Au urmat alte consultații la medicii specialiști, alte analize de laborator, după care înțelepții în halate albe de chirurgi, dacă nu cumva erau niște vrăjitori care citeau în stelele de

pe cer sau niște *sangoma*¹ care citeau în oase, s-au hotărât ce anume urmau să facă. Tot ceea ce aveai de făcut în ceea ce te privea era să te supui, să-ți pui trupul la dispoziție. Aceasta aparținea bărbăților în halate albe (de fapt era și o femeie printre specialiști, așa că trupul era luat în primire de o femeie într-un mod nemai întâlnit înainte, asexual. Nu era ceva care să se regăsească printre experiențele anterioare ale unui bărbat Tânăr și sănătos!) În timpul procedurilor de pregătire pentru operație, el și femeia adevărată, Benni, făceau dragoste în fiecare noapte. Numai noaptea, și numai în acel mod reușea frica să se îngroape pe ea însăși. Denecrezutul devenit un singur trup.

Părinții ei erau divorțați și în același timp chiar mai distanți și mai depărtați din cauza mărilor dintre emisfera sudică și cea nordică; nu știa dacă să-i scrie unuia dintre ei sau amândouă despre ceea ce năvălise asupra ei – groaza, certitudinea – și amâna încercarea de a compune o asemenea scrisoare. Mama sa venind cu avionul înapoi în țara propriului trecut expirat pentru a-și susține fiica – ideea îi repugna numai la simpla imagine a aeroportului unde s-ar ivi chipul amestecat al copilăriei și al absenței totodată. Tatăl, uite-l citindu-i celei de-a treia soții scrisoarea de la fiica provenită dintr-un episod ratat al vieții sale, măritată – ar hotărî el? – era modul lui de-a reacționa – într-un mod complet nefericit cu un nu-știu-ce tip care s-a trezit grav bolnav la numai treizeci și ceva de ani.

Lyndsay și Adrian. Părinții lui. Părinții. Benni trebuia să recunoască față de ea însăși și față de cățiva dintre puținii ei prieteni intimi față de care era dispusă să mărturisească ce anume se abătuse asupra lui Paul asemenea

¹ Vindecători zulu. (n.tr.)

furiu și unui Atotputernic în care nici el, nici ea nu credeau – părinții lui erau minunați. Deși el era copilul lor, ea și Paul aveau o relație egală cu ei, el nu-i vedea în vreun context mai intim sau mai des decât îi vedea și el și ea împreună, mai ales la ocazii și reunii de familie, la aniversări, de Crăciun, când se ieșea la un restaurant sau când se strângneau cu toții la masă, frații și cu perechile lor, acolo unde și el și surorile lui crescuseră; cei din generația următoare, nepoții, primeau îndemnul să se joace împreună pentru că erau ceva care se numea veri. Nicio apropiere de părinții lui, în realitate. Dar acum, de parcă ar fi existat un curs normal al evenimentelor care se succedau tocmai printre asemenea apropiere, Lyndsay și Adrian propuneau – o luană înainte și făceau chiar, deja – niște mișcări practice la care fiul și soția lui nici nu se gândiseră. Lyndsay își luă liber de la firma de avocatură unde numele ei era unul dintre Cutare-și-Cutare & Partenerii și îl luă pe copil în primire, ducându-se să-l ia de la grădiniță și ținându-l la ea până seara în casa prin care alergase și taică-său când avea cam aceeași vârstă vioaie ca și el, în timp ce Benni, lăsându-și clienții, computerele și copywriterii în seama altora, îl însoțea pe Paul prin sălile de așteptare ale cliniciilor și prin laboratoarele de patologie unde se desfășurau ritualurile de analize pre-operatorii.

După recuperarea de la operație, tiroidectomie era termenul științific, i s-a permis să se întoarcă la cele obișnuite: Benni, băiețelul, serviciul. Refacere: o perioadă intermediară de patru săptămâni în care s-a scurs intervalul de timp obligatoriu pentru ca medicii să-și poată da seama din radiografia că tratamentul cu iod era obligatoriu pentru a obține, care era formularea, ablația țesutului canceros rezidual. El și Benni și părinții lui aflați sub nerostita

autoritate sacră a celui a cărui viață era amenințată, au traversat cele patru săptămâni ca și când nu ar fi fost vorba decât de procesiunea uzuală a preocupărilor de zi cu zi. Obișnuite. El și-a programat o deplasare pe teren care îl făcu să revină doar cu o zi înainte de termenul la care trebuia să se prezinte din nou la spital pentru procedura de ablație.

Li s-a spus, lui și soției, în cel mai plin de tact chip cu puțință în care se pot transmite asemenea instrucțiuni venite de pe altă planetă, că și după ce va fi externat la câteva zile după perioada de izolare totală, va continua să fie radioactiv și deci o amenințare la adresa celor care intrau în contact cu el. Soția lui venise să le spună asta lui Adrian și lui Lyndsay, care se aflau în casa părintească, vechea casă. Nu a fost nevoie nici măcar de un moment de întrebări despre ce anume era de făcut. Lyndsay se pronunță imediat, vorbind pentru amândoi, și era clar ca în încreștere frunții lui Adrian și în ochii sumbru atinții încruntate punct fix că ea într-adevăr va face acest lucru. – Va sta la noi. Până va fi OK. –

Lucru primit ca de la sine înțeles.

Ar fi fost cumva un gest de intruziune să începi să le vorbești despre riscuri; în mod limpede acel punct final al tuturor chestiunilor, valoarea vieții și a morții, fusese de mult discutat în mod definitiv și intim, și luaseră amândoi o anumită hotărâre în respectiva privință. Așa că nu te pierde în emoția stârnită de recunoștință. La ce altă hotărâre în afară de asta s-ar fi putut aștepta din partea unei mame și a unui tată? Altfel ce idee despre ce înseamnă a fi părinte ar fi dovedit că au fiul și nora lor?

Abia când au condus-o până la mașină s-a întors din drum fără să-și dă seama ce face de parcă voia să ridice un